

Stykkevis og delt

– Utmaningar och utvecklingsmöjligheter kring anordnandet av högskoleprovet

Slutrapport från Högskoleprovsgruppen

1. Introduktion

Högskoleprovet har numer en fast etablerad roll i antagningen till högre utbildning i Sverige. Detta återspeglas såväl i förordningar och regleringar som i en stark folklig förankring kring provet. År 2011 var 117 418 personer anmälda för att skriva provet, som numer nästan blivit något av en initiationsrit för ungdomar i gymnasieåldern, men som även skrivs av provtagare i alla åldrar.

Emellertid har inte reglering, organisation, ansvarsfördelning och finansiering hängt med i den utveckling som provet haft under de senaste decennierna. Det finns flera risker med detta. Ett exempel kom vid vårprovet 2012 när några frågor läckte ut på nätet under provdagen, så att flera frågor fick strykas. Samtidigt som det visar på känsligheten i den nuvarande hanteringen, där alla provtagare samtidigt skriver på tryckta pappersprov, fanns det även oklarheter i hur den uppkomna situationen skulle hanteras. Det rörde saker som hur läckan skulle hanteras, till om och hur de skrivande skulle kompenseras och i så fall vems ansvar det var.

Orsaken till sakernas tillstånd ligger i det paradoxala förhållandet att där övriga delar av antagningssystemet präglas av en mycket komplex (över)reglering, är förhållandena kring högskoleprovet snarast underreglerade. Högskoleförordningen ger inte några tydliga riktlinjer kring hur högskoleprovet ska genomföras bortsett från att Högskoleverket ansvarar för att provet tas fram och de högskolor som använder provet i urvalet för att det genomförs (HF 7 kap, 20 §). Resultatet har blivit ett synnerligen otydligt ägarskap för högskoleprovet, vilket i sin tur gett effekter på såväl samordning och effektivitet i provanordnandet, som arbetet med att vidareutveckla provet.

Högskoleverket har genom åren även tagit på sig en roll i områden som till synes handlar om provgenomförande. Verket tar bland annat fram en provhandbok som innehåller rutiner för säker distribution av proven, hanteringen av fusk m m. Samtidigt är det fortsatt de enskilda lärosätena som är ansvariga för anordnandet av provet. Det finns således ett behov av att dra en gräns för var framtagandet, och därmed Högskoleverkets ansvar, slutar och genomförandet, och därmed lärosätenas ansvar, börjar. Konstruktionen med delat och delvis decentraliserat ansvar gagnar inte självklart likformighet och likvärdighet i provanordnandet. Det kan därför finnas utrymme för att genom ökad samordning skapa vinster för såväl lärosätena, Högskoleverket som provtagarna ur bl a kvalitets-, rättssäkerhets som kostnadsaspekter.

Till detta kommer att det sedan länge funnits en uppfattning bland såväl ansvariga myndigheter som lärosäten att provavgiften på 350:-, vilken är reglerad i förordning (HF 7 kap, § 21), inte täcker kostnaderna för framtagande och anordnande av högskoleprovet. Om så är fallet, och hur stort ett sådant underskott faktiskt är, har dock aldrig tidigare belagts. Det

har därför saknats ett underlag för att på allvar diskutera den långsiktiga finansieringen av provet.

Mot denna bakgrund bildade SUHF i juni 2011 en brett sammansatt arbetsgrupp om utvecklingsfrågor kring högskoleprovet.¹ Uppdraget var att²:

- kartlägga de reella kostnaderna för provet och hur de fördelas samt föreslå strategier mot underfinansieringen
- klargöra gränserna för Högskoleverkets, VHS respektive lärosätenas uppdrag och ansvarsområden i genomförandet av högskoleprovet
- kartlägga om och hur rutiner, praxis och ambitionsnivåer för anordnandet av högskoleprovet skiljer sig åt mellan olika arrangerande lärosäten och föreslå åtgärder mot detta, t.ex. genom ökad samordning, antalet provorter eller ansvaret för Provhandboken.

Enkäten

Underlaget för gruppens slutsatser har varit en enkät till de ansvariga lärosätena med frågor om organisation och praktisk hantering av provet samt ekonomin för provanordnandet. Samtliga berörda lärosäten har svarat på enkäten. Förutom dem har även Högskoleverket och VHS bidragit med ekonomiska och andra uppgifter.

Svarsfrekvensen för båda enkätdelarna var 100 % i och med att alla tillfrågade svarade. Därmed har arbetsgruppen haft ett tillförlitligt material att basera sina slutsatser på. Dock bör två förhållanden noteras. För det första att ansvaret för svaren i enkätdelen om organisation och praktisk hantering i allmänhet togs fram av ansvariga provhandläggare på lärosätena. Samtidigt som det gav goda insikter om förutsättningarna för provgenomförandet, är det inte självklart att de lärosätesstrategiska frågorna kommer i förgrunden i svaren. För det andra är det tydligt att beräkningen av kostnaderna för provet gjorts annorlunda på olika lärosäten, vilket fått den troliga konsekvensen att framför allt lokalkostnaderna kraftigt underskattats. Konsekvenserna av detta diskuteras mer ingående i avsnitt 5.

Rapporten fortsätter efter denna inledning med en översikt över Högskoleprovets bakgrund och förutsättningar. Därefter kommer tre tematiska delar kring de huvudsakliga områden där arbetsgruppen ser såväl behov som möjligheter till förändring inom sitt uppdrag: kvalitetsfrågor, rättssäkerhet, ekonomi och ansvarsfördelning. Rapporten avslutas sedan med arbetsgruppens rekommendationer till åtgärder från SUHF, den nya myndigheten Universitets- och högskolerådet samt regeringen.

¹ Till ordförande för gruppen utsågs Jörgen Tholin, då rektor Högskolan på Gotland. Den exakta sammansättningen av gruppen återfinns i appendix. Förutom denna slutrapport har gruppen även presenterat sitt arbete på en konferens om sina resultat i september 2012. Delar av arbetet har även diskuterats på en av Högskoleverket anordnad konferens i maj 2012.

² I uppdraget ingår däremot inte att diskutera frågor om högskoleprovets lämplighet som urvalsinstrument eller andra frågor om dess användningsområde inom antagningsprocessen. Inte heller ska gruppen se på hanteringen av högskoleprovet utomlands, vilket under 2012 utreds av Högskoleverket.

2. Högskoleprovet – bakgrund och förutsättningar

Högskoleprovets historia

Högskoleprovet tillkom 1977 som ett prov för de sökande till högskoleutbildning som inte hade meriter från gymnasieskolan. Kravet att få göra provet baserades bland annat på att provdeltagaren var 25 år eller äldre och hade minst fyra års arbetslivserfarenhet bakom sig. Ett resultat på det dåvarande högskoleprovet gav därmed den sökande ett meritvärde i urvalet. Tämligen få genomförde provet under 70- och 80-talen.

1991 blev det möjligt för alla sökande till högskoleutbildning att genomföra provet för att få ett meritvärde vid urval vid sidan om betyg från gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning. Antalet deltagare i provet ökade drastiskt och översteg i mitten av 1990-talet 100 000 sökande. En anledning till det stora antalet deltagare var dels att provet blev en möjlighet för sökande att delta i urvalet i ännu en kvotgrupp, dels den stora ungdomsarbetslösheten under dessa år i kombination med tämligen stora ungdomskullar. Antalet provdeltagare har varierat tämligen stort under åren mot bakgrund av efterfrågan på högskoleutbildning - ungdomskullar, arbetsmarknad osv - samt av politiska beslut kring gymnasieskolans och den kommunala vuxenutbildningens inriktning och förutsättning och olika beslut kring behörighet och urval till högskolans utbildningar.

Till detta kan läggas att högskoleprovet även går att skriva utomlands. Det går idag att genomföra vid 11 skolor i Europa samt vid svenska förband i utlandet. Provet går också att skriva i Vasa och på Åland, vilket Umeå respektive Stockholms universitet ansvarar för. När det gäller de resterande skolorna står inget lärosäte som ansvarig anordnare. Provet anordnas istället av dessa skolor på uppdrag av Högskoleverket, men verket har liten kontroll över själva genomförandet. Frågan om denna ordning är förenlig med de regler som gäller för provet är under utredning av Högskoleverket.

Högskoleprovet har således tämligen drastiskt ändrat karaktär under den tid det funnits och gått från att vara ett prov för ett relativt litet antal sökande, till att för den breda sökandepopulationen bli en parallell chans i konkurrensen om en högskoleplats. Högskoleprovet utreddes och utvärderades i början av 2000-talet bl a mot bakgrund av att provet oftast ansetts ha ett tämligen lågt prognosvärde i relation till urval grundat på betyg. Bland frågorna som diskuterades fanns möjligheten att differentiera poängen på provet för att på så sätt öka kopplingen mellan provresultat och studieframgång. 2011 genomfördes en större förändring av provet, vilket bland annat innebar ökat fokus på matematik och problemlösning.

Ett prov av högskoleprovets karaktär måste ha en bred acceptans och förankring inom sektorn som urvalsinstrument till en stor del av högskolans utbildningsutbud. Provet fungerar idag

som ett urvalsprov till vanligen en tredjedel av platserna till utbildning på grundnivå - konstnärlig utbildning undantagen - men också som ett instrument för att skilja sökande åt med lika meritvärde vid betygssurvalet. Provet fungerar i dagsläget också i några fall som en del i ett alternativt urval till vissa utbildningar. Det måste konstateras att högskoleprovet har en hög grad av acceptans i sektorn som urvalsinstrument till en stor del av högskolans utbildningar, provets bristande prognosvärde till trots, och att högskoleprovets existens i det närmaste tas som given av såväl sökande som av utbildningsanordnare. I någon del vore sannolikt en mer genomgripande diskussion kring provet som sådant på sin plats, men det förutsätter också en politisk vilja att ifrågasätta provets roll och syfte, vilket i dagsläget troligen saknas.

Under 1990-talet vidgades kretsen anordnande lärosäten för högskoleprovet, bl a som en följd av nyetableringen av lärosäten i Sverige. Trots vissa försök till att utreda de faktiska omständigheterna kring etableringen av ytterligare provanordnande lärosäten går utvecklingens bevekelsegrunder inte att spåra. Sannolikt är utvecklingen följden av olika beslut fattade vid respektive lärosäte om att vara anordnare av högskoleprovet. Dessa beslut har sannolikt fattats mot bakgrund av en ambition att dels underlätta rekryteringen till respektive lärosätes utbildningsutbud, dels mot bakgrund av en slags bredare ambition att i samarbete med ett antal kommuner erbjuda möjligheten att genomföra ett högskoleprov på orten; ett slags medborgarperspektiv således.

På samma sätt är det oklart hur den regionala arbetsdelning som finns mellan olika lärosäten uppkommit och regleras. I Stockholm finns en överenskommelse att Stockholms universitet ansvarar för anordnandet, samtidigt som kostnaderna fördelas mellan övriga lärosäten i Stockholmsområdet. Däremot saknas så vitt det går att bedöma liknande överenskommelser i Göteborg, Uppsala eller Malmö-Lund, så att bevekelsegrunderna och förutsättningarna för att Göteborgs och Lunds universitet ansvarar för anordnandet av provet där är oklar. Tydligt är att det inte finns någon entydighet i överenskommelserna för ansvars- och kostnadsfördelningen ser ut eller om det ens är kodifierat. Det gör det inte minst svårt att bedöma om liknande arrangemang kan appliceras även för andra lärosäten.

Regleringen av ansvarsfördelningen för högskoleprovet

Den förordningsbundna regleringen av ansvarsfördelningen för högskoleprovet är, kanske vilseledande, enkel. Av Högskoleförordningen (7 kap 20 §) framgår att det ska finnas ett för högskolan gemensamt högskoleprov, vilket tas fram av Högskoleverket. Provet ska anordnas av de högskolor som ska använda provet som urvalsgrund. Genomförandet av provet får ske i samverkan mellan högskolorna. Av detta följer, mot bakgrund av att samtliga landets lärosäten med undantag för vissa konstnärliga sådana, använder högskoleprovresultat som en urvalsgrund - detta föreskrivs visserligen också i förordningen - är genomförandefrågan i princip en fråga för samtliga lärosäten; att vissa lärosäten genomför provet får delvis ses som att de gör det på någon form av uppdrag. De lärosäten som genomför provet har valt att låta

VHS svara för ett systemstöd för att hantera anmälningar, betalningar och administration av genomförandet. Ansvaret för att de facto samordna själva genomförandet av högskoleprovet är inte vare sig HSV eller VHS uppdrag vare sig genom förordning eller genom regleringsbrev.

Tabellen nedan visar i stora drag hur ansvarsfördelningen mellan Högskoleverket och lärosätena faktiskt ser ut idag. I Högskoleverkets uppdrag att ta fram provet ingår också att ansvara för att provet trycks och distribueras, att det rättas och normeras. Högskoleverket ansvarar även för att resultatbesked ges till de skrivande. I anordnandet ingår, förutom att planera och sätta upp den lokala organisationen, även att ta emot anmälan och anmälningsavgift från skrivande, att informera dem som anmält sig till provet, att beställa och ta emot provet samt att ansvara för att svarshäftena sänds för rättning. Under åren har rutiner utvecklats där Högskoleverket också är involverat i själva genomförandet – genom framtagandet av en provhandbok samt schema och rutiner för provdagen.

Tabell 1 Nuvarande arbetsfördelning mellan olika aktörer i högskoleprovet

Vad	Vem
Provkonstruktion	Högskoleverket
Information om provet	Högskoleverket
Tryckning av provhäften och svarshäften	Högskoleverket
Distribution av provet till lärosätena	Högskoleverket
Prov i utlandet	Högskoleverket / Lärosätena
Facit	Högskoleverket
Rättning, normering	Högskoleverket
Resultatbesked	Högskoleverket
Provhandbok	Högskoleverket
Anmälan	Lärosätena
Planering av provdagen (uppdelning av block, tidsangivelser etc.)	Högskoleverket
Information till anmälda provtagare	Lärosätena
Planering lokal organisation	Lärosätena
Beställning av prov	Lärosätena
Mottagande av prov	Lärosätena
Genomförande av provet	Lärosätena
Distribution av häften till rättning resp. makulering	Lärosätena

Förordningens formulering om ansvarsfrågorna ger också en ingång till principerna för fördelningen av intäkterna för högskoleprovet. Provet ska ges med full kostnadstäckning - denna formulering justerades i och med 2011:års RB så att lärosätena fortsättningsvis har att redovisa de faktiska kostnaderna. De lärosäten som inte genomför provet har inga intäkter för provet och heller inga kostnader för det.

Regleringen av ansvarsfördelningen för högskoleprovet ger således inte mycket stöd för hur man ska arbeta med frågor om ökad samordning och tydligare ansvarsfördelning för provet.

Tvärtom är det förordningsregleringen och regleringsbrevet som är en del i problemet eftersom den inte gör tydligt hur gränsdragningen ska göras.

I och med att myndighetsstrukturen inom högskoleområdet förändras från 1 januari 2013, då VHS och Högskoleverket går in i nya myndigheter, finns all anledning att ta upp frågor kring ansvar för utveckling och genomförande av högskoleprovet med de myndigheter som nu är i vardande i syfte att eventuellt finna en annan ordning kring den samlade hanteringen av högskoleprovet.

3. Kvalitetsfrågor

Enkäten till lärosätena visar tydligt på att det finns flera områden där kvaliteten på provanordnandet kan förbättras. Det rör t ex frågor om sårbarhet, lokalkvalitet och hanteringen av anmälningar. Problemkomplexet rör såväl kvaliteten för de skrivande som för den personal och de ansvariga som arbetar med provanordnandet.

Sårbarhetsfrågor

Anordnandet av provet har en sårbarhetsproblematik som i grunden en storleksfråga. En liten personalstyrka ansvarar för anordnandet av en stor mängd prov. I typfallet är det hos de flesta provanordnare ganska få som är arbetar med högskoleprovet, vanligen 1-2 personer på deltid. Det gör verksamheten sårbar och arbetsbelastningen hög under de mest intensiva provperioderna. Det förstärks av att det lokala engagemanget varierar. Ett tecken på detta är att en klar majoritet av de som besvarat enkäten efterlyser ett större engagemang, både hos det egna lärosätet men även från kommuner och andra inblandade aktörer.

Sårbarheten som beror på att verksamheten drivs runt av ett litet antal individer skulle möjligen kunna lösas genom ett tätare samarbete mellan olika provanordnare. Intresset för detta varierar dock i enkätsvaren. Å ena sidan menar man att samarbeten skulle vara ett sätt att minska sårbarhet och arbetsbelastning. Å andra sidan framhålls från vissa håll att det finns risk för konkurrens om de provskrivande givet att dessa också är presumtiva studenter eftersom vissa lärosäten använder högskoleprovet även som ett rekryteringsinstrument. Det finns dock starka argument mot att se högskoleprovet som en del av det enskilda lärosätets rekryteringsstrategi. Provet är en angelägenhet för det nationella antagningssystemet i sin helhet, och det finns ingen självklar koppling mellan var någon skriver högskoleprovet och var den personen sedan studerar vidare. Det borde därför vara högre prioriterat att lösa suboptimeringar ur det nationella gemensamma perspektivet. Sammantaget är det i enkätsvaren svårt att se att större samarbeten skulle uppstå av sig självt. En delvis motverkande trend är att det gemensamma administrativa stödverktyget HP Admin som drivs av VHS, vilken samtliga provanordnare använder och upplever fungerar bra.

Lokal- och personalfrågor

Det är från svaren på enkäten tydligt att det finns kvalitetsutmaningar även när det gäller lokaler och personal. Lokalproblematiken bygger på en kostnadspress i anordnandet och/eller ett efterfrågetryck som kommer av det historiskt sett höga antalet skrivande. Detta påverkar saker som spridningen av provorter och provlokaler, som varierar betydligt mellan de olika anordnarna, med följderna att det är olika tätt mellan provorter beroende på var man bor i landet. Det får även konsekvenser för tillgängligheten, men även för kostnadsläget. Samtidigt saknas några enhetliga gränser t ex för hur många anmälda som krävs för en provort eller en lokal innan den ställs in. Även sådant som i vilken utsträckning man överbokar lokaler eller planerar för reservlokaler, varierar mellan olika provanordnare.

Det finns även ett tryck på att använda lokaler som inte är fullt ut ändamålsenliga för provskrivande, t ex för att de skrivande sitter för trångt eller att bullernivån är för hög. Detta är en konsekvens av såväl många skrivande, en brist på bra lokaler som en kostnadsjakt i provanordnandet.

Ser man på bemanningsfrågorna anger flera lärosäten anger att det på en del provställen kan finnas en viss underbemanning. Det innebär både en stress för de som anordnar, men påverkar även skrivmiljön och rättssäkerheten. Överhuvudtaget är det, framför allt i de större orterna, problem med bemanningen. Det är svårt att hinna med rekrytering och utbildning, och det finns heller ingen enhetlig bild i hur man utbildar och fördelar ansvar mellan olika personalkategorier, samtidigt som utbudet av personal är begränsat.

Samtidigt finns stora regionala variationer mellan olika anordnare. Storstadsregionerna har t ex att hantera lokalbrist, stor personalomsättning och starkt stigande hyror. I glesare befolkade landsdelar kan problematiken t ex röra hanteringen av stora avstånd för ansvarig personal och för små grupper på provorterna, eftersom lokala opinioner eller tillgängligheten för de skrivande i och med stora avstånd gör det svårt att centralisera verksamheten.

Sammantaget ger enkäten uttryck för att det finns ett tryck på lokalfrågorna och personalförsörjningen påverkar kvaliteten i anordnandet för såväl personal som skrivande. Lokaler och personal, med kringkostnader, är den klart dominerande delen av kostnaderna för provet för anordnandet. De lokala och regionala variationerna, samt att hanteringen av lokal- och personalfrågor ofta bygger på lokalkunskap, gör det svårare att samordna sig kring dessa frågor.

Skilda rutiner

Ytterligare en kvalitetsaspekt är att rutinerna för hanteringen av provanordnandet varierar betänkligt mellan olika anordnare. Ett exempel är huruvida provanordnarna accepterar sena anmälningar efter sista anmälningssdag eller inte. På samma sätt varierar det om man tillåter byte av provort eller inte.

Detta är i sig inte så märkligt eftersom förutsättningarna för att kunna hantera frågan administrativt varierar beroende på lärosätets storlek, tillgången till lokaler och var landet lärosätet är beläget. Det är dock inte så tillfredsställande för den som vill anmäla sig till provet att detta hanteras olika hos olika provanordnare, speciellt som det inte självklart framgår tydligt i den information som går ut till dem som vill skriva provet. Det saknas bl a samlad information om hur olika provanordnare hanterar dessa och liknande frågor, exempelvis skulle webbplatsen där man anmäler sig till högskoleprovet kunna innehålla denna typ av information. En tydlig effekt av dessa förhållanden är den inte obetydliga arbetsinsats som går åt att hantera frågor som riktas till provanordnarna som grundar sig i att olika anordnare har olika rutiner för t ex efteranmälningar.

4. Rättssäkerhet

I dagsläget är det upp till de provanordnande lärosätena att själva bestämma över hanteringen av t ex disciplinärenden eller hur man hanterar flera typer av funktionsnedsättningar. Detta medför att hanteringen i många avseenden ser olika ut. Det skapar utmaningar för att garantera rättssäkerheten och likabehandling i provanordnandet som sammantaget måste ses som otillfredsställande.

Hanteringen av fusk och liknande ärenden

Ett exempel på detta är hanteringen av olika former av fusk. Det finns inga indikationer på att det förekommer ett utbrett fusk. Däremot finns det en mycket stor spridning i hur man hanterar olika typer av regelbrott och fusksituationer. För att ge ett exempel så kan förseelsen att en provtagare tittar på annan provdeltagares svarshäfte hos olika provanordnare orsaka åtgärderna ”tillsägelse”, att ett delprov ”döms bort” samt att ”konstaterat fusk kan polisanmälas”. Samma sak om en provdeltagare lämnar lokalen och återkommer under samma provpass, vilket av flera hanteras som att man inte får fortsätta att skriva delprovet, medan några provanordnare nöjer sig med en tillsägelse vid första gången.

Ur det motsatta perspektivet finns frågan om processen för att upptäcka olika former av fusk, identitetsstöld, förfalskade legitimationer och liknande. Även här är bilden som ges från enkätsvaren spretig. Ett tydligt exempel är efterlegitimering som, på vissa lärosäten tillåts, men på andra inte gör det eller endast med stora restriktioner. Ifall det tillåts, genomförs efterlegitimeringen dessutom på olika sätt av olika anordnare. På samma sätt finns ingen enhetlighet i kompetensen att bedöma id- handlingars riktighet. Bristerna påpekas tydligt i enkäten av flera provanordnare själva som menar att svårigheterna och bristen på rutiner kan leda till att en felaktig legitimation som upptäcks i en provsal inte gör det i en annan.

Det är i nuläget inte möjligt att överklaga beslut som fattas inom ramen för högskoleprovet. I en eventuell revision av förordningar på området bör den frågan adresseras.

Lärosätena är vana att hantera fuskärenden inom utbildningen, vilket kanaliseras genom disciplinnämnderna. Det är dock inte relevant i detta fall. Inte heller är det en fråga för Överklagandenämnden för högskolan. Därför saknas såväl en praxis som tydliga vägar för lärosätena att hantera frågor om fusk inom.

Tillgänglighet för funktionshindrade

Ett annat område där det finns stora variationer är avseende tillgänglighet för funktionshindrade. När det gäller funktionshinder som synskada och dyslexi anger samtliga provanordnare att de kan tillgodose behov av anpassningar i olika form. Dessa grupper har också rätt till anpassning på grundval av ett regeringsuppdrag till Högskoleverket. Det finns

också en lista med intygsgivare för dyslektiker och synskadade som är godkända av Höskoleverket, som skrivande måste ha ett för att kunna få förlängd tid respektive punktskrift/DAISY. Dessa rutiner följs också så gott som undantagslöst av provanordnarna, även om det finns en viss spridning av vilka intygsgivare man godkänner, där somliga har en bredare tolkning än andra.

När det gäller funktionshinder vid sidan av dyslexi och synnedsättning, som t ex rörelsenedsättning, neuro-psykiatrisk funktionsnedsättning (t ex adhd, aspberger, autism), hörselskada eller mer sällan förekommande funktionshinder som dyskalkyli och social fobi uppvisar enkätresultatet en mer splittrad bild. Många provanordnare har inte möjlighet att göra anpassningar på grund av hörselskada, likaså görs i några fall inga anpassningar till följd av neuro-psykiatrisk funktionsnedsättning eller rörelsenedsättning. Färre provanordnare kräver också intyg för dessa funktionshinder.

Avsaknaden av ett gemensamt regelverk kring hur funktionshinder bör hanteras ger här upphov till att det i förlängningen spelar roll i vilken region som provtagaren bor ifall dennes behov av anpassning efter funktionshinder kan tillgodoses eller inte. Det bör anses rimligt att funktionshinder hanteras lika oavsett var man skriver högskoleprovet, vilket i nuläget alltså inte självklart är fallet.

Orsaken till sakernas tillstånd ligger med stor sannolikhet i att hanteringen av funktionshinder faller mellan de inblandade aktörernas stolar. Vare sig Höskoleverket, VHS eller de enskilda provanordnarna har ett tydligt uppdrag att se till att det finns ett gemensamt regelverk att förhålla sig till. Höskoleförordningen ger också ett mycket begränsat stöd i detta sammanhang. Höskoleverket utreder för närvarande frågan om möjligheten för ytterligare grupper att få anpassning av högskoleprovet och vilka anpassningar som skulle kunna vara möjliga. Även frågor om intyg och intygsgivare ingår i utredningen. Bakgrunden är frågor och efterfrågan på åtgärder som inkommer till myndigheten och provanordnarna.

Samtidigt är hanteringen av skrivande av funktionshinder kostsam i jämförelse med andra provtagare. I sammanhanget kan också nämnas att antalet provskrivande som anger någon form av funktionshinder vid anmälan till provet ökat kraftigt de senaste åren, framför allt för dyslexi. Emellertid får de provanordnande lärosätena inga extra medel för att täcka merkostnaderna. Det bör anses som självklart att avgiften för att skriva provet ska vara densamma för alla provdeltagare. Men det är också lika rimligt att kostnaden för detta inte ska täckas av övriga skrivande eller av anslagsmedel avsett för utbildning och forskning. Därför är det rimligt att den ökade kostnaden för att hantera skrivande med funktionshinder täcks med anslag från regeringen. Det finns redan idag modeller för detta när det gäller anpassningen av studiemiljöerna för studenterna inom högskolan. Liknande finansieringsmodeller bör kunna tillämpas även på högskoleprovet. Samtidigt bör även föras en diskussion om ambitionsnivån i anpassningen av provet.

Ovanstående diskussioner pekar på att det finns behov av tydligare gemensamma regler kring rättssäkerhetsfrågor, som hanteringen av fusk eller funktionshinder.. Frågan är då vem eller vilka som ska ta fram ett sådant regelverk samt tillse att det följs. Dagens lösning bygger på samverkan mellan de provanordnande lärosätena. Samtidigt anger dessa i sina enkätsvar att de upplever att det är angeläget att ta fram ett tydligare regelverk som garanterar likvärdighet och rättssäkerhet för de skrivande oavsett var man skriver provet. Det är en indikator på att dessa frågor, och dess finansiering, bör lösas genom centrala beslut.

5. Provets ekonomi

Tabell 2 nedan visar tydligt att kostnaderna för provet är klart större än intäkterna för alla inblandade; lärosätena, HSV och VHS. Underskottet är väldigt stort, sammanlagt ca 5 miljoner kr per år och totalt 20 mkr under perioden som undersökts, 2008 - 2011. Antalet anmälda har samtidigt ökat från 74 410 till 117 418 stycken per år.

Lönekostnader är den största kostnadsposten för lärosätena och utgör drygt 80% av kostnaderna för provet. Lokalkostnadernas andel är ca 15%. Proportionerna är likartade över tid; när antalet anmälda ökar, ökar också behovet av personal och provlokaler. I Appendix 2 finns en mer detaljerad sammanställning över hur kostnaderna fördelar sig mellan olika poster.

Tabell 2 Resultat per anmäld och år för perioden 2008-2011

Anordnande lärosäte	Nettoresultat / skrivande
Blekinge tekniska högskola	- 57 kr
Göteborgs universitet	- 36 kr
Högskolan i Borås	- 107 kr
Högskolan Dalarna	- 15 kr
Högskolan på Gotland	- 47 kr
Högskolan i Gävle	- 49 kr
Högskolan i Halmstad	- 16 kr
Högskolan i Jönköping	- 41 kr
Högskolan Kristianstad	8 kr
Högskolan i Skövde	- 17 kr
Högskolan Väst	- 39 kr
Karlstads universitet	- 10 kr
Linköpings universitet	- 96 kr
Linnéuniversitetet	- 46 kr
Luleå tekniska universitet	- 68 kr
Lunds universitet	- 45 kr
Mittuniversitetet	- 8 kr
Mälardalens högskola	- 40 kr
Stockholms universitet	- 38 kr
Umeå universitet	- 56 kr
Uppsala universitet	- 19 kr
Örebro universitet	- 108 kr
<i>Medelresultat per anmäld/år</i>	<i>- 43</i>

”Nettoresultatet” per anmäld varierar mellan lärosätena, från Örebro universitets -108 kr per anmäld till plusresultatet 8 kr per anmäld för Högskolan i Kristianstad, som är det enda

lärosätet som redovisar ett överskott på högskoleprovet. Örebro resultat beror antagligen på den höga andelen specialprov för hörselskadade mm. Kristianstad har den lägsta lönekostnader per anmäld och en låg lokalkostnad.

Samtidigt är lokalkostnaderna troligen för lågt skattade. Lärosätena har redovisat kostnaderna efter olika principer där man i allmänhet inte angett t ex kontorskostnader för ansvarig personal. I andra fall har man inte heller angett egna lokaler som en kostnad. Båda dessa poster borde rimligen anses som en kostnad för anordnandet av provet. Dessutom försvinner för många provanordnare en kostnadspost för de lokaler som t ex kommuner ställer upp med gratis, men där kostnaden alltså tas utanför högskolesektorn.

Ytterligare en faktor som underskattar lokalkostnaderna är att det framgår det av undersökningen tydligt att förutsättningarna för deltagarna att skriva provet inte är optimala eftersom lokalerna till viss del är olämpliga för provgenomförandet. Om däremot endast lämpliga lokaler användes vid provgenomförandet och överbokningen av provdeltagare minskade, skulle både lokal- och personalkostnaderna öka kraftigt. Att ge alla provdeltagare optimala och likvärdiga förutsättningar under provgenomförandet kostar således mer.

För att provet skulle ha burit sina egna kostnader i nuläget skulle anmälningsavgiften enligt de siffror som lärosätena uppgett behöva höjas från 350 kr till 404 kr. Egentligen mer än så om man skulle täcka den reella lokalkostnaden enligt diskussionen ovan. Men det finns andra aspekter som väger tungt när anmälningsavgiften bestäms. Kostnadstäckningen måste vägas mot frågor om mångfald, effektivitet, tillgänglighet, rekryteringsperspektivet och rättvisa och lika tillgång till studier. Samtidigt är det tydligt att flera av de problem som undersökningen konstaterar, t ex kring lokaler etc, har sin grund i en kostnadspress. Det är också en risk för att lärosätesledningarnas engagemang påverkas av att verksamheten går med kroniska underskott.

Underskottens storlek på alla nivåer gör att man måste se om man kan tänka sig andra finansieringslösningar? Om man inte vill höja avgiften för att ta ut full kostnadstäckning, vilket skulle kunna motverka breddad rekrytering etc, är statsbidrag ett sätt att täcka kostnaden. En annan skulle kunna vara olika former av differentierad avgift – exempelvis för dem som skriver provet fler gånger.

Oavsett vilken lösning man väljer för att hantera underskotten, och vilka prioriteringar man väljer för att sätta avgiften bör flexibiliteten i avgiftssättningen öka. Det är en underlig och opraktisk ordning att avgiften är förordningsreglerad. Det torde vara mer ändamålsenligt att överlåta sättandet av avgiftens storlek på annan part.

Idag finansieras i princip alla delar av provet, såväl anordnande, som framtagande och utveckling av antingen de skrivande, i form av anmälningsavgiften, eller av de nuvarande studenterna på de anordnande lärosätena, i form av att anslagsmedel förs över för att täcka

underskott. Denna ordning torde svårligen kunna betraktas som rimlig. Provet måste, som nationell angelägenhet i antagningssystemet, i alla delar bära sina egna kostnader.

Det framstår ur det perspektivet som en synnerligen underlig ordning att kostnader för utveckling och framtagande ska bäras av anmälningssavgifterna och lärosätenas täckande av underskotten. Såväl framtagande som förbättrings- och utvecklingsarbetet bör finansieras av statliga anslagsmedel, eftersom framtida förbättringar kommer alla till godo. Den nuvarande ordningen är närmast en garanti för att utvecklingsfrågorna för provet ständigt kommer att vara bortprioriterat.

Behovet av att staten går in och direktfinansierar framtagande och utveckling av provet accentueras av att bördan inte bärs jämnt av alla lärosäten. Alla som använder provet anordnar det t ex inte. Samtidigt som andelen provtagare vid ett visst lärosäte inte är proportionerlig mot mängden av dessa skrivande som sedan kommer att läsa vid lärosätet.

6. Ansvarsfördelning

Områden där ansvarsfördelningen bör förtydligas

Enkätsvaren bekräftar problembilden av en otydlighet i ansvarsfördelningen för provanordnandet på framför allt tre områden där det kan finnas behov av åtgärder. För det första är det oklart var man från lärosätenas sida vänder sig för att hantera frågor och problem. Samtidigt finns det en förväntan på Högskoleverket att de ska anta en samordnande roll. En roll som det är tveksamt om verket någonsin fullt ut haft och som man nu inte kan ta. Ett sådant ansvar ingår inte heller så vitt vi kan bedöma i uppdraget för den nya myndigheten Universitets- och högskolorådet som börjar verka 1 januari 2013.

Den andra otydligheten i ansvarsfördelningen är att det från lärosätenas sida finns en tydlig efterfrågan på central ansvarsfördelning kring frågor om provanordnandet. Detta rör framför allt kring frågor om regler, regeltillämpning och rutiner. Lokal- och personalfrågor vill en majoritet av de svarande däremot ha kvar ett lokalt ansvar för.

För det tredje är provhandboken det uppenbara verktyget för samordning och enhetlighet i provanordnandet. Visserligen ger provhandboken bara rekommendationer, men den används i praktiken mycket frekvent och blir normerande. Emellertid är handboken inte heltäckande och det finns inte något långsiktigt ansvar för uppdatering och utveckling av den. Detta är ett ansvar någon part tydligt behöver ta.

Det är rimligt att delar av samordningen bör få formen av bemyndiganden till någon part att hantera ett centralt regelverk, t ex för att garantera rättsäkerhet och tillgänglighet för funktionshindrade. Andra delar bör kunna hanteras genom gemensamma överenskommelser mellan anordnande lärosäten. Ytterligare vissa frågor, som t ex konkret hantering av lokaler och personal, är frågor som troligen bäst sköts lokalt.

Högskolesektorns samordning

Dessa bilder, tillsammans med att förordningen klart lägger frågan på lärosätena, bekräftar att högskolesektorn samlat måste ta ett större ansvar för samordningen av provanordnandet. Ett första led i detta är att definiera vad som utgör provanordnandet och därmed gränsen mot framtagandet av provet.

Lärosätena bör ta över ansvaret för att underhålla och utveckla provhandboken tillsammans med den nya myndigheten UHR. Detta förenas lämpligen med att man samtidigt tar ett helhetsgrepp på dokumentet för att göra den mer heltäckande.

Samordningen bör även förenas med ett ansvar från högskolesektorn på löpande återkoppling mellan de anordnande lärosätena och ansvariga centrala myndigheter. Detta är mycket efterfrågan från ansvariga handläggare, och troligen ett effektivt sätt att skapa större enhetlighet i provanordnandet.

Troligen bör SUHF ta ett ansvar för denna sektorssamordning. Det inte minst eftersom det kan vara ett sätt för att öka medvetenheten och engagemanget för frågan bland lärosätesledningarna, vilket tydligt efterfrågas från de ansvariga handläggarna på lärosätena.

Regeringens och de centrala myndigheternas ansvar

Emellertid finns det även ett ansvar för regeringen och de centrala myndigheterna att ta ansvar för provet. Det finns t ex ett behov av att göra en översyn av förordningsregleringar m m för att se om det går att klargöra gränserna för de olika aktörernas ansvar.

Det ligger också på regeringens bord att motverka problemet med att provet är underfinansierat. Det handlar dels om att lösa problemet med att avgiften är reglerad i förordningen och därför inte täcker kostnaderna. Men det handlar också om att tillse att det finns medel för provets långsiktiga hållbarhet och utveckling.

7. Slutsatser och rekommendationer

Provets finansiering

Finansieringsformerna för högskoleprovet bör förändras så att det i alla delar, såväl anordnande, framtagande och utveckling, bär sina egna kostnader utifrån en princip om full kostnadstäckning. Arbetsgruppen är medveten om att detta kommer att medföra en höjning av avgiften. Det innebär även att vissa kostnader inte kommer att bäras av dem som skriver provet, utan finansieras av centrala statliga anslag.

Arbetsgruppen rekommenderar därför att SUHF aktivt ska arbeta för att:

- Bindningen i förordningstexten (Högskoleförordningen 7 kap. § 21) där avgiften bestäms tas bort.
- Ett mer ändamålsenligt sätt att bestämma avgiften utarbetas som tar hänsyn till de olika målen med proven. Detta bör tas fram i dialog mellan regeringen, lärosäten och UHR. En modell kan vara att avgiften istället årligen bestäms i regleringsbrev. Detta skulle också öppna upp för en kontinuerlig dialog kring en rimlig nivå på finansieringen
- Ta fram en mer enhetlig, tydlig och solidarisk modell för fördelning av kostnaderna för anordnande av högskoleprovet mellan dels lärosätena och UHR, och dels mellan anordnande och icke-anordnande lärosäten
- Kostnaderna för framtagande och utveckling av provet inte ska finansieras genom de skrivandes avgifter utan genom statliga anslagsmedel till UHR
- Regeringen tar fram en modell för att genom anslagsmedel finansiera merkostnaderna för anpassningen av provet och provtillfällena för personer med olika former av funktionshinder.

Samordningen mellan olika aktörer

Ansvarsfördelningen och ägarskapet för provet måste definieras tydligare. Ett nyckelelement i detta är att definiera gränserna för provframtagande och provanordnande. Det bör ligga på de anordnande lärosätena att samordna sig för att arbeta med frågor där nationell samordning behövs och är fruktbar inom ramen för provanordnandet. Det finns, som framgått av rapporten, flera stora frågor kring sårbarhet, kvalitetsfrågor, likvärdighet och rättssäkerhet som behöver adresseras för att provet långsiktigt ska bli hållbart. Det är gruppens bedömning att flera av dessa frågor har sin lösning i större samordning mellan arrangerande lärosäten och mellan lärosätena och berörd myndighet.

Arbetsgruppen rekommenderar därför att SUHF aktivt ska arbeta för att:

- Regeringen ser över regelverket för provet för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna

- Regeringen tydligt ska bemyndiga någon part att hantera frågor om regelframtagande och regeltillämpning samt eventuellt ett överklagandeinstrument
- Regeringen i instruktionen för UHR tydliggör var myndighetens ansvar för högskoleprovet börjar och slutar
- Regeringen tydliggör om högskoleprovet fortsatt ska kunna skrivas utomlands och i så fall vilken eller vilka parter som ansvarar för kvaliteten i och kostnaderna för anordnandet
- Inom ramen för SUHF etablera en gemensam förvaltningsgrupp för högskoleprovet i samarbete med UHR med ansvar för frågor där nationell samordning behövs för att garantera säkerhet, likvärdighet och rättssäkerhet samt utvecklingsfrågor för provanordnandet. I detta ingår att upprätta, bredda och uppdatera Provhandboken. En sådan grupp skulle även ansvara för att det sker en kontinuerlig återkoppling mellan de ansvariga på lärosätena och erbjuda en arena för information och erfarenhetsutbyte.

Högskoleprovets långsiktiga utveckling

Det har inom ramen för gruppens arbete framgått att det finns stora utvecklingsfrågor som rör den tekniska infrastrukturen för provet, som t ex möjligheten att i ökad utsträckning digitalisera provet. Dessa frågor faller idag i stort sett mellan stolarna.

Arbetsgruppen rekommenderar därför att SUHF aktivt ska arbeta för att:

- Regeringen ger en ansvarig myndighet i uppdrag att se på förutsättningarna för den långsiktiga utvecklingen av provanordnandet, speciellt frågan om en digitalisering av provet.

Appendix 1

Lärosäten som anordnar högskoleprovet 2012

1. Blekinge tekniska högskola
2. Göteborgs universitet (för hela Göteborg)
3. Högskolan Dalarna
4. Högskolan i Borås
5. Högskolan i Gävle
6. Högskolan i Halmstad
7. Högskolan i Jönköping
8. Högskolan i Skövde
9. Högskolan Kristianstad
10. Högskolan på Gotland
11. Högskolan Väst
12. Karlstads universitet
13. Linköpings universitet
14. Linnéuniversitetet
15. Luleå tekniska universitet
16. Lunds universitet (för Lund-Malmö)
17. Mittuniversitetet
18. Mälardalens högskola
19. Stockholms universitet (för hela Stockholm)
20. Umeå universitet
21. Uppsala universitet (för hela Uppsala)
22. Örebro universitet

Appendix 2

Ekonomisammanställning högskoleprovet - Jämförelse av nyckeltal 2008-2011

	Totalt 2008-2011	Snittkostnad per anmald 2008-2011										
Lärosäte	Antal anmällda	Total kostnad	Direkt kostnad (exkl OH)	Intäkt kvar	"Resultat"	Lokal-kost-nader	Löne-kost-nader	OH-kost-nader	Övriga kost-nader	Avgift till HSV	Avgift till VHS	Not
BTH	5 355	204 kr	204 kr	147 kr	- 57 kr	13 kr	189 kr	- kr	2 kr	185 kr	18 kr	
GU	51 613	217 kr	217 kr	181 kr	- 36 kr	29 kr	184 kr	- kr	3 kr	165 kr	19 kr	
HiB	7 315	274 kr	274 kr	166 kr	- 107 kr	47 kr	219 kr	- kr	8 kr	165 kr	18 kr	
HDA	9 526	182 kr	182 kr	167 kr	- 15 kr	29 kr	150 kr	- kr	3 kr	165 kr	18 kr	
HGo	1 643	214 kr	214 kr	167 kr	- 47 kr	1 kr	200 kr	- kr	14 kr	165 kr	19 kr	
HiG	9 893	215 kr	215 kr	166 kr	- 49 kr	32 kr	164 kr	- kr	18 kr	165 kr	19 kr	
HiH	8 578	186 kr	186 kr	170 kr	- 16 kr	6 kr	161 kr	- kr	19 kr	168 kr	18 kr	
HiJ	13 618	209 kr	209 kr	168 kr	- 41 kr	8 kr	177 kr	- kr	13 kr	166 kr	18 kr	
HKr	6 725	159 kr	159 kr	167 kr	8 kr	9 kr	147 kr	- kr	3 kr	165 kr	18 kr	
HiS	9 786	184 kr	184 kr	168 kr	- 17 kr	2 kr	180 kr	- kr	2 kr	166 kr	19 kr	
HV	9 589	205 kr	205 kr	166 kr	- 39 kr	8 kr	194 kr	- kr	3 kr	165 kr	19 kr	
KaU	10 205	195 kr	195 kr	186 kr	- 10 kr	31 kr	154 kr	- kr	10 kr	158 kr	16 kr	1.
LiU	19 801	270 kr	267 kr	174 kr	- 96 kr	42 kr	220 kr	3 kr	5 kr	158 kr	18 kr	2
LnU	13 807	217 kr	217 kr	170 kr	- 46 kr	15 kr	195 kr	- kr	6 kr	166 kr	17 kr	
LTU	8 255	236 kr	236 kr	168 kr	- 68 kr	23 kr	188 kr	- kr	19 kr	151 kr	19 kr	
LU	44 138	214 kr	214 kr	169 kr	- 45 kr	11 kr	197 kr	- kr	6 kr	165 kr	18 kr	
Miun	11 328	179 kr	179 kr	172 kr	- 8 kr	24 kr	154 kr	- kr	1 kr	168 kr	19 kr	
MdH	17 661	208 kr	208 kr	167 kr	- 40 kr	48 kr	158 kr	- kr	1 kr	165 kr	18 kr	
SU	107 194	203 kr	203 kr	165 kr	- 38 kr	44 kr	154 kr	- kr	6 kr	166 kr	18 kr	
UmU	12 672	232 kr	201 kr	176 kr	- 56 kr	42 kr	155 kr	30 kr	5 kr	176 kr	19 kr	3
UU	17 833	186 kr	186 kr	166 kr	- 19 kr	14 kr	168 kr	- kr	3 kr	165 kr	19 kr	
ÖrU	10 518	275 kr	275 kr	167 kr	- 108 kr	50 kr	222 kr	- kr	3 kr	165 kr	19 kr	
Medel-värde per år	101 763	212 kr	211 kr	169 kr	- 43 kr	24 kr	179 kr	2 kr	7 kr	166 kr	18 kr	

Noter

- 1) VHS-och HSV-avgifterna är uppskattade
- 2) HSV-avgift 2010: 138 kr. Beror förmodligen på felinmatning av antalet provskrivare när uppgifterna rapporterades in.
- 3) Den höga HSV-avgiften beror på att antal anmällda är fler än redovisade i VHS statistik.

Appendix 3

Arbetsgruppens uppdrag och sammansättning

PRESIDIEBESLUT 30 augusti 2011 Dnr 11/102

Inrättande av arbetsgrupp om utvecklingsfrågor kring Högskoleprovet

Bakgrund

SUHF sammankallade den 10 maj 2011, på initiativ från Expertgruppen för studieadministrativa frågor, ett diskussionsmöte mellan SUHF, Högskoleverket och VHS om utvecklingsfrågor kring Högskoleprovet. Diskussionen rörde organisation, ansvarsfördelning och finansiering av provet och utmynnade i ett förslag till SUHF att sätta samman en arbetsgrupp för att behandla de identifierade problemområdena. Förslaget har även tillstyrkts av Expertgruppen för studieadministrativa frågor (110609, § 9).

Högskoleförordningen ger inga tydliga riktlinjer kring hur Högskoleprovet ska genomföras bortsett från att Högskoleverket ansvarar för att provet tas fram, högskolorna för att det genomförs (HF 7 kap, 20 §). Högskoleverket har genom åren även fått en roll i genomförandet av provet och tar bland annat fram en provhandbok, som innehåller rutiner för säker distribution av proven, hanteringen av fusk m m. Det skapar ett behov av att dra en gräns för var framtagandet slutar och genomförandet börjar.

Den förordningsreglerade provavgiften på 350:- täcker inte kostnaderna för framtagande och anordnande av Högskoleprovet. Det skapar ett behov av att diskutera såväl hanteringen av underskotten som finansieringen av provet.

Givet den decentraliserade organisationen i anordnandet av Högskoleprovet kan det finnas goda skäl till en ökad samordning av provanordnandet till nytta för såväl lärosätena, Högskoleverket som provtagarna.

Uppdrag

Arbetsgruppen ska i sitt arbete:

- Kartlägga de reella kostnaderna för provet samt hur de fördelas mellan de inblandande aktörerna
- Presentera strategier för hur underfinansieringen kan hanteras
- Klargöra gränserna för Högskoleverkets, VHS respektive lärosätenas uppdrag och ansvarsområden i genomförandet av Högskoleprovet
- Kartlägga om och hur rutiner, praxis och ambitionsnivåer för anordnandet av Högskoleprovet skiljer sig åt mellan olika arrangerande lärosäten

- Undersöka möjligheterna till ökad samordning i genomförandet av Högskoleprovet mellan de arrangerande lärosätena, t ex rörande rutiner, regelverk etc. I detta ingår att se på förutsättningarna att använda sig av en virtuell organisation i arbetet, en översyn av antalet provorter samt utreda ansvaret för Provhandboken
- Undersöka potentialen och kostnaderna för att utveckla formerna för hur provet arrangeras, t ex genom ökad digitalisering av processer som hör till genomförandet

Avgränsning

Frågor om provets användningsområde, prognosvärde m m ligger utanför de aktuella diskussionerna och behandlas bl a i Högskoleverkets Tillträdesråd.

Sammansättning

Presidiet beslutar om följande sammansättning för gruppen

- Jörgen Tholin, Högskolan på Gotland (ordförande)
- Mats Edvardsson, Göteborgs universitet
- Vlado Kotevski, Stockholms universitet
- Helena Lindvall, Umeå universitet
- Eva Söderman, Uppsala universitet
- Fredrik Andersson, SUHF (sekreterare)

Högskoleverket och Verket för högskoleservice utser vardera två personer till gruppen.

[VHS utsåg senare Per Zettervall och Juhani Kakkori. Högskoleverket utsåg Åsa Rurling och Johanna Sigalit]

SFS ska erbjudas att utse en person.

[SFS utsåg senare Rebecka Stenkvist]

Gruppen har rätt att till sig knyta de ytterligare ledamöter man anser behövas för att utföra uppdraget.

[Arbetsgruppen knöt till sig Katarina Lievonen, Uppsala universitet, för att göra den ekonomiska analysen och ansvara för insamlingen av ekonomiska data]

Arbetsgruppen ska på lämpligt sätt förankra sina slutsatser med lärosätena och berörda myndigheter. Medel för initiativ som medför kostnader för SUHF ska i förväg äskas från presidiet.

Avrapportering

Arbetet ska avrapporteras i form av en rapport till SUHF:s styrelse.

Appendix 4

Enkätfrågor (utom ekonomifrågorna)

Enkät om Högskoleprovets genomförande

Syftet med enkäten är att kartlägga den administrativa processen vid lärosätenas arbete med Högskoleprovet samt undersöka ansvarsfördelningen mellan olika aktörer. Det som ett led i arbetet för SUHF:s Arbetsgrupp för utvecklingsfrågor kring Högskoleprovet (www.suhf.se/hogskoleprovgruppen)

Enkäten bör besvaras av den organisatoriska enhet som ansvarar för Högskoleprovet vid lärosätet.

Deadline för svar är den 4 april 2012, via e-post till Fredrik Andersson.

Kontaktperson för enkäten: Fredrik Andersson, fredrik.andersson@suhf.se, 08-32 05 26.

I Organisation och handläggning vid lärosätet

1	Vilken organisatorisk enhet tillhör högskoleprovet vid ert lärosäte?	
2a	Arrangerar ni högskoleprovet för något ytterligare lärosäte?	Ja Nej
2b	Om ja på 2a, för vilket/vilka?	
2c	Finns samarbetsavtal?	Ja Nej
2d	Om ja på 2c - hur kom det till?	
3	Vad skulle ni se för fördelar/nackdelar med att flera lärosäten samarbetar om provgenomförandet?	
4	Hur många personer arbetar löpande med högskoleprovet och i vilken omfattning arbetar ni med högskoleprovet under ett år uttryckt i procent, där 100% motsvarar heltidsarbete?	-Huvudansvarig provhandläggare % -Person 2 % -Person 3 %
5a	Hur många övertidstimmar arbetade dessa handläggare med högskoleprovsrelaterade uppgifter under 2011, inklusive provdagen? (markera ett alternativ)	0 1-30 31-60 61-100 Mer än 100

5b	Markera och rangordna de tre mest arbetsintensiva perioderna under en provomgång, våren 2011: (markera med siffrorna 1-3, där 1 är mest intensiv)	vecka 3-4 (17/1-30/1) Webbanmälan öppnades 17/1. vecka 5-6 (31/1-13/2) vecka 7-8 (14/2-27/2) Sista anmälningsdag 15/2. vecka 9-10 (28/2-13/3) vecka 11-12 (14/3-27/3) Kallelseutskick till deltagarna 17-18/3. vecka 13 (28/3-3/4) Provdagen 2/4. vecka 14-15 (4/4-17/4) Efterarbete vecka 16-17 (18/4-1/5) Efterarbete
6a	Har högskoleprovsverksamheten visat ekonomiskt underskott tidigare år?	
6b	Om ja på 6a- Har ni vidtagit några åtgärder för att påföljande år minska förlusterna/kostnaderna? Vilka åtgärder har i så fall genomförts?	
7a	Hur nöjda är ni totalt sett med de förutsättningar som ni har, i form av tid, resurser och stöd att arbeta med handläggningen?	Mycket missnöjd 1 2 3 4 5 6
7b	Vad skulle behövas för att gå upp ett skalsteg?	
8a	Hur nöjda är ni med det intresse, engagemang och stöd som ert eget lärosäte visar för ert arbete med provhandläggningen?	Mycket missnöjd 1 2 3 4 5 6
8b	Vad skulle behövas för att gå upp ett skalsteg?	
9	Är det något annat ni vill förtydliga eller skriva om som är av vikt beträffande handläggning och organisation av högskoleprovet vid lärosätet?	
II Systemstöd		
10a	Vilka funktioner i HP-admin använder du/ni? (Markera alla använda funktioner)	<u>Personal</u> Administrera/hantera provpersonal. Placera provpersonal i lokaler. Placera provpersonal i lokaler via den automatiska placeringsfunktionen för all personal på en och samma gång (utifrån föregående provomgångs placering) Placera provpersonal i lokaler manuellt, person för person. Meddelandefunktionen vid kommunikation med provpersonal (vid utskick av t ex intresseförfrågan och placeringsbesked till personal). Registrering av provpersonalens löner/arvoden och iordningsställande av underlag för löneutbetalning. <u>Deltagare/anmälan</u> Administrera/hantera deltagare/anmälan för det ordinarie och de anpassade proven. Placera deltagarna i lokaler utifrån vald provort eller efter angivet postnummer. Utforma och iordningsställa deltagarnas kallelser inför VHS kallelseutskick.

		Meddelandefunktionen vid kommunikation med deltagare (vid utskick av t ex ändrade placeringar). <u>Lokaler</u> Administrera/hantera lokaler <u>Utskrifter/rapporter/statistik</u> Utskrift av grundläggande listor: t ex deltagarförteckning, placeringslista, deltagarlista per provort, närvarolista för personal mm. Framtagning av rapporter och statistik vid planering och förberedelser av arbetet, t ex inför personal- och deltagarplacering: anmälningar/deltagare per önskad provort/ efter postnummerintervall), dyslektiker och synskadade, anmälnings- och totalstatistik mm. Annat				
10b	Kommentar					
11a	Hur nöjd är du med HP-admin som det fungerar idag?	Mycket missnöjd 1	Mycket nöjd 2	3	4	5
11b	Kommentar					
12	Använder ni andra administrativa system/program vid sidan av HP-admin vid administration av högskoleprovet?	Nej Ja, ange vilka och till vad				
III Provdeltagare och anmälan						
13	Vilka frågor är vanligast från provdeltagare under en provomgång? (markera med siffrorna 1-6 där 1 är vanligast)	Anmälan/betalning De anpassade proven för dyslektiker och synskadade Provortsbyten Kallelsen Provresultatet Annat:				
14	Vilken typ av frågor från provdeltagare hänvisar ni vidare och till vem?					
15a	Beviljas önskemål om provortsbyte efter sista anmälningsdag?	Ja Nej				
15b	Om ja på 15a, hur länge och till vilken kostnad för provdeltagaren?		<i>Tillåts mot ny anmälningsavgift</i>	<i>Tillåts utan ny anmälningsavgift</i>		
		<i>Upp till 1 vecka efter sista anmälningsdag</i>				
		<i>1-3 veckor efter sista anmälningsdag</i>				
		<i>Mer än 3 veckor efter sista anmälningsdag</i>				
		<i>Tillåts i sista veckan innan provet</i>				
15c	Kommentarer					

16a	Tar ni emot sena anmälningar?		Nej, sista anmälningsdag är absolut deadline Ja, ibland Ja, alltid			
16b	Om ja på 16a, beskriv hur tätt inpå provdagen samt motivet till detta.					
17	Förmedlar ni gamla högskoleprov till dem som önskar?		Nej Ja, vi säljer gamla prov Ja, vi delar ut proven gratis			
18a	Arbetar lärosätet aktivt med rekrytering av deltagare till provet?		Ja Nej			
18b	Om ja på 18a, Ge exempel på vanliga rekryteringsinsatser					
19	Vilka önskemål om anpassningar p g a olika funktionsnedsättningar möter ni, vilka kan ni tillgodose och kräver ni intyg?		(Fyll i tabellen nedan. Varje funktionsnedsättning kan ha flera anpassningsönskemål)			
		Kan tillgodose	Kan EJ tillgodose	Kräver intyg	Kräver EJ intyg	Om intyg, utfärdat av vem? (funktion)
	Dyslexi					
	Svag synskada					
	Grav synskada					
	Rörelsenedsättning					
	Neuro-psykiatrisk funktions-nedsättning (t.ex. adhd, aspberger, autism)					
	Hörselskadade, döva					
	Annat (specificera)					
20a	Hur många provdeltagare beviljades någon form av anpassning (inklusive de anpassade proven) p.g.a funktionsnedsättning under 2011?		st provdeltagare			
20b	Hur många anpassningar beviljades i följande kategorier?		Förlängd provtid st Förstorade prov st Daisy/Punktskrift st Andra anpassningar, (specificera): - st - st - st - st			
21b	Tillåter ni komplettering av intyg efter sista anmälningsdag?		Ja Nej			
21c	Om ja på 21a, hur lång tid efter sista anmälningsdag tillåts provdeltagare att komplettera?					

22a	Sparar ni de inskickade intygen ?	Ja Nej
22b	Om ja på 22a, hur länge sparas intygen?	
22c	Om ja på 22a, behöver då en provdeltagare skicka in ett nytt intyg vid nästa provtillfälle?	
23a	Hur hanterar ni provdeltagare som beviljats någon anpassning? Markera alla tillämpliga alternativ.	Vi erbjuder anpassningen på valfri provort för: Förlängd provtid Förstorade prov Daisy/Punktskrift Annan anpassning 1, ange vilken: Annan anpassning 2, ange vilken: Annan anpassning 3, ange vilken: Vi erbjuder anpassningen på vissa provorter för: Förlängd provtid Förstorade prov Daisy/Punktskrift Annan anpassning 1, ange vilken: Annan anpassning 2, ange vilken: Annan anpassning 3, ange vilken: Vi erbjuder anpassningen endast på huvudprovorten för: Förlängd provtid Förstorade prov Daisy/Punktskrift Annan anpassning 1, ange vilken: Annan anpassning 2, ange vilken: Annan anpassning 3, ange vilken:
23b	Kommentarer	
24	Hur stor andel av den totala administrationen av Högskoleprovet utgör de anpassade proven (uttryckt i procent, där 100% utgör det totala andelen arbete med samtliga deltagare)?	%
25	Är det något annat ni vill förtydliga eller skriva om, som är av vikt vid hantering av provdeltagare och anmälningar i anslutning till högskoleprovet?	
IV Lokaler och provorter		

32	Hur stora provlokaler använder ni? Utgå från våren 2011. Ange antal lokaler för respektive kategori.	1-10 platser st 11- 20 platser st 21-30 platser st 31-60 platser st 61-90 platser st 90 + platser st				
33	Har det förekommit att ni, p.g.a. lokalbrist, har känt er tvingade att anordna provet i provsalar som egentligen inte är lämpliga för provgenomförandet pga lokalbrist? (Markera de alternativ som stämmer överens)	Vi använder alltid lokaler som är lämpade för prov. Vi har någon gång använt lokaler där deltagarna har saknat bra skrivutrymme. Vi har någon gång använt lokaler där deltagarna har suttit för nära varandra. Vi har någon gång använt lokaler där deltagarna har haft dålig belysning Annat, ange vad:				
34a	Överbokade ni provlokalerna 2011 eftersom ni räknade med att ett antal provdeltagare inte skulle dyka upp på provdagen? (markera endast ett svarsalternativ)	Nej, vi bokade exakt efter tillgängliga platser i respektive provlokal Ja, vi överbokade i genomsnitt 1- 5 % Ja, vi överbokade i genomsnitt 6- 10 % Ja, vi överbokade i genomsnitt mer än 10 %				
34b	Om någon lokal inte rymmer alla kallade deltagare hur hanterar ni det?					
34c	Kommentar					
35	Planerar ni för reservlokaler ifall något oförutsett skulle inträffa på provdagen och behov skulle uppstå?	Ja Nej				
36	Är det något annat du vill förtydliga eller skriva om, som är av vikt vid hantering av lokaler och provorter i anslutning till högskoleprovet?					
V Bemanning provdagen						
37	Markera nedan vilka personalkategorier (utöver de som löpande arbetar med provet, se fråga 4) som arbetade under provdagarna 2011					
		<i>Beskriv arbetsuppgifter</i>	<i>Antal VT-11</i>	<i>Antal HT-11</i>	<i>Antal timmar sammanlagt</i>	<i>Ersättning (ange kostnad per timme/dag/provomgång eller motsvarande)</i>
	Huvudprovledare					
	Ortsansvarig					
	Provledare					
	Assistent/Sal-sassistent					

	Andra (ex. korridorvakt, vaktmästare), ange funktion:																				
38	Hur viktiga är följande kriterier vid rekrytering av provledare till provdagen?	Inte alls viktigt Mycket viktigt Ålder 1 2 3 4 5 6 Bostadsort 1 2 3 4 5 6 Relevant arbetslivserfarenhet 1 2 3 4 5 6 Goda referenser alt. personlig kännedom/kontakt 1 2 3 4 5 6 Skrivit högskoleprovet 1 2 3 4 5 6 Högskolestudier 1 2 3 4 5 6 Annat, (specificera) 1 2 3 4 5 6																			
39	Hur viktiga är nedanstående kriterier vid rekrytering av assistenter till provdagen?	Inte alls viktigt Mycket viktigt Ålder 1 2 3 4 5 6 Bostadsort 1 2 3 4 5 6 Relevant arbetslivserfarenhet 1 2 3 4 5 6 Goda referenser alt. personlig kännedom/kontakt 1 2 3 4 5 6 Skrivit högskoleprovet 1 2 3 4 5 6 Högskolestudier 1 2 3 4 5 6 Annat, vad? 1 2 3 4 5 6																			
40	Vem ansvarar för rekryteringen av personal? (markera ett alternativ per kategori)	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>Provledare</td> <td>Assistent</td> </tr> <tr> <td>Huvudansvarig provhandläggare</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ortsansvarig</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Provledare</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Annat, ange vad:</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						Provledare	Assistent	Huvudansvarig provhandläggare			Ortsansvarig			Provledare			Annat, ange vad:		
	Provledare	Assistent																			
Huvudansvarig provhandläggare																					
Ortsansvarig																					
Provledare																					
Annat, ange vad:																					
41	Har ni under 2011 haft problem med att rekrytera personal till provdagen?	Ja Nej																			

42	Ges utbildning till ny personal?		Nej Ja, frivillig Ja, obligatorisk			
43a	Hur försäkrar ni er om att provledarna/assistenterna har kunskap om regler, ansvar och eventuella förändringar under provdagen? (Markera alla relevanta alternativ för respektive kategori)			<i>Provledare</i>	<i>Assistent</i>	
			<i>Utbildnings-/Informationsträff inför varje provomgång</i>			
			<i>HSV:s provhandbok</i>			
			<i>Lokalt utformad provhandbok</i>			
			<i>Tilläggsmaterial (beskriv vad i 43b)</i>			
			<i>På annat sätt (beskriv i 43b)</i>			
43b	Kommentarer					
44	Tillämpar ni en nedre respektive övre åldersgräns för personal som arbetar på provdagen vid högskoleprovet ?		Nej Ja (ange vilka)			
45	Enligt provhandboken ska det vara 1 anställd på per 30 deltagare under provdagen. Finns det tillfällen då ni frångår detta? Beskriv i så fall hur, varför och i vilken omfattning.					
46a	Hur många ur provpersonalen meddelade återbud sista veckan före provet?		Vt-11 st Ht-11 st			
46b	Hur planerar ni arbetet för att hantera återbud med kort varsel?					
47	Är det något annat du vill förtydliga eller skriva om, som är av vikt vid hantering av provpersonal i anslutning till högskoleprovet?					
VI Tillämpning av regler						
48a	Hur hanterar ni nedanstående situationer under pågående provpass? (markera alla tillämpade åtgärdsalternativ för varje situation)					
		<i>Resultat på hela provet döms bort</i>	<i>Resultat på provpasset döms bort</i>	<i>Provdeltagare avvisas</i>	<i>Annat: (beskriv gärna)</i>	<i>Ingen åtgärd</i>
	<i>Sen ankomst</i>					
	<i>Ringande mobiltelefon</i>					
	<i>Användande av mobiltelefon</i>					
	<i>Störande av ordning</i>					
	<i>Saknar legitimation</i>					

	Misstanke om att id-handlingen inte överrensstämmer med provdeltagaren					
	Otillåtet hjälpmedel					
	Börja skriva före provtidens början					
	Fortsätta skriva efter provtidens slut					
	Titta på annan provdeltagares svarshäfte					
	Provdeltagaren lämnar provlokalen och återkommer sedan under samma provpass					
	Provdeltagaren lämnar lokalen och återkommer ej men har fyllt i hela eller delar av svarshäftet för aktuellt provpass					
	Annat: (spec i 48 b))					
48b	Kommentarer					
49	Vem fattar beslut om åtgärd enligt fråga 48a?	Huvudansvarig provhandläggare Huvudprovledare/Ortsansvarig Provledaren i lokalen Annan (specificera)				
50a	När meddelas den beslutade åtgärden till provdeltagaren?	Omgående Under provdagen Direkt efter provets avslutande Någon dag efter Annat (specificera)				
50b	Beskriv på vilket sätt är dessa rutiner kända för berörd personal? Finns nedskrivna rutinbeskrivningar etc.					

50c	Om en provdeltagare vill ompröva beslut enligt ovan – beskriv hur frågan hanteras, vem beslutar etc.?						
51a	Har ni nedskrivna rutiner för hur ni hanterar extraordinära händelser under pågående prov? (T.ex. brandlarm, översvämning, sjukdomsfall)		Ja Nej				
51b	Vem fattar beslut om vilka åtgärder som skall vidtas i ovanstående exempel?		-Huvudansvarig provhandläggare -Huvudprovledare/Ortsansvarig -Provledaren i lokalen -Annan (specificera)				
52	Vid vilka tillfällen/omständigheter ges en provdeltagare möjlighet att skriva ett omprov (beskriv kortfattat)?						
53	Följer ni Provhandbokens regler beträffande provdeltagarnas legitimering under provdagen?		Ja Nej Om nej, vilka undantag görs?				
54a	Tillåts provdeltagare att legitimera sig genom annan person under provdagen?		Ja Nej				
54b	Om ja på 54a, hur går det till?						
55a	Tillåts provdeltagare att efterlegitimera sig ?		Ja Nej				
55b	Om ja på 55a, hur går det till och hur lång tid efteråt?						
VII Ansvarsfördelning, styrning och samarbete							
56	Till vem vänder sig huvudansvarig provhandläggare med frågor angående:		(markera alla tillämpliga alternativ nedan)				
		HSV	VHS	TUV (Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap vid Umeå universitet)	Handläggare vid annat lärosäte	Intygsgivare	Annan, vem?
	Anvisningarna, reglerna och rekommendationerna i HSV:s provhandbok						
	Svårbedömda intyg från deltagare som anmält sig till de anpassade proven						
	Skyddad identitet						
	Systemstöd						
	Beskrivningar och instruktioner av funktioner i HP-admin						

	Sanktioner mot provdeltagare vid regelöverträdelser på provdagen						
57a	Hur nöjda är ni i kontakten med Högskoleverket ?	Mycket missnöjd 1 Mycket nöjd 2 3 4 5 6					
57b	Vad skulle kunna förändras/förbättras i samarbetet med Högskoleverket?						
58a	Hur nöjda är ni i kontakten med VHS?	Mycket missnöjd 1 Mycket nöjd 2 3 4 5 6					
58b	Vad skulle kunna förändras/förbättras i samarbetet med VHS?						
59a	Hur nöjda är ni i kontakten med Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Umeå universitet (TUV)?	Mycket missnöjd 1 Mycket nöjd 2 3 4 5 6					
59b	Vad skulle kunna förändras/förbättras i samarbetet med TUV?						
60a	Hur nöjda är ni i kontakten med handläggare vid andra lärosäten?	Mycket missnöjd 1 Mycket nöjd 2 3 4 5 6					
60b	Vad skulle kunna förändras/förbättras i samarbetet med handläggare vid andra lärosäten?						
61a	Vilka andra aktörer i regionen samarbetar ni med? (markera alla tillämpliga alternativ)		Lärcentrum	Skolor	Andra lärosäten	Anna n	
		Lokaler					
		Personal					
		Annat					
61b	Kommentarer						
62a	Är reglerna kring provet tillräckligt tydliga?	Ja Nej					
62b	Om nej på 62 a, ange vilka områden där tydliga regelverk saknas						
63a	Anser ni att alla som skriver provet, oavsett var och när, får samma förutsättningar?	Ja Nej					
63b	Om nej på 63a, ange varför så inte är fallet.						

64	Vilken aktör ska, enligt er mening fastställa regler för: (fyll i ert förslag efter varje exempel)	Provgenomförandet: Vilka hjälpmedel som är tillåtna: Rutiner vid ogiltig legitimation, omprov, omprövning av beslut etc.: Sanktioner vid olika regelbrott: Krav på provlokaler: Krav på provpersonal: Annat (vad):
65	Lämna gärna ytterligare synpunkter om organisationen av Högskoleprovet, t.ex. beträffande ansvars- och rollfördelning, samverkansformer och samordning mellan de olika aktörerna etc.	

Tack för er tid och värdefulla svar.

Vänligen uppge en kontaktperson för enkäten på ert lärosäte för vidare frågor.

Lärosäte:

Namn:

Mejl:

Telefon:

Tryckerigatan 8
111 28 Stockholm

www.suhf.se